

Warszawa, 16.06.2025 r.

Andrzej Węgrzynowicz
TRINGA

Opinia ornitologiczno-chiropterologiczna

Wprowadzenie

Budynki w miastach są głównym miejscem gniazdowania kilku gatunków ptaków stanowiących trzon awifauny miejskiej: wróbla *Passer domesticus*, jerzyka *Apus apus*, kawki *Corvus monedula* oraz gołębia miejskiego *Columba livia* f. *urbana*. Są również najważniejszym miejscem lęgowym kilku mniej licznych gatunków spotykanych w środowiskach miejskich, takich jak kopciuszek *Phoenicurus ochruros* czy pustułka *Falco tinnunculus*, a dla kolejnych kilku gatunków (m.in. bogatki *Parus major*, modraszki *Cyanistes caeruleus*, mazurka *Passer montanus*) są fakultatywnym miejscem gniazdowym. W wielu miastach Europy liczebność niektórych spośród tych gatunków zmniejszyła się w ostatnich dekadach, co jest związane m.in. z utratą miejsc gniazdowych w wyniku remontów budynków.

Budynki są również miejscem występowania nietoperzy. Spośród 25 gatunków stwierdzonych w Polsce, 20 wykorzystuje budynki, jako miejsca schronienia lub rozrodu. Do gatunków najczęściej występujących w budynkach należą: mroczek późny *Eptesicus serotinus*, mroczek posrebrzany *Vespertilio murinus*, nocek duży *Myotis myotis*, borowiec wielki *Nyctalus noctula*, karlik większy *Pipistrellus nathusii*, karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*.

Ptaki i nietoperze zajmują w budynkach różnego rodzaju szczeliny i otwory. Dla ptaków dużą rolę odgrywają stropodachy, do których prowadzą otwory wentylujące.

Dla niektórych gatunków, takich jak wróbel, duże znaczenie mogą mieć też szczeliny za rurami spustowymi i pod rynnami. Ptaki mogą ponadto gniazdować w szczelinach dylatacyjnych, szparach między płytami ścian, ubytkach cegieł, pod blaszanymi dachami i parapetami, w winobluszczu porastającym ściany i w wielu innych miejscach. Nietoperze preferują wąskie i ciemne szczeliny, np. pod parapetami, dachami, w szczelinach dylatacyjnych; zasiedlają również strychy i poddasza. O ile dla ptaków budynki pełnią istotną rolę głównie w okresie lęgów (tj. przede wszystkim wiosną i latem), o tyle nietoperze mogą występować w nich przez cały rok.

Podstawa wykonania opracowania

Podstawą sporządzenia dokumentu jest umowa nr Rf.272.4.2025 z dn. 02.06.2025 r. z Gminą Miejską Legionowo – Urzędem Miasta Legionowo z siedzibą w Legionowie przy ul. Piłsudskiego 41, 05-120 Legionowo. Konieczność wykonania opracowania wynika z zapisów następujących aktów prawnych:

- Ustawy o ochronie zwierząt z dn. 21 sierpnia 1997 (Dz. U. 2003 nr 106, poz. 1002 ze zm.),
- Ustawy o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2004 (Dz. U. 2009 nr 151, poz. 1220 ze zm.),
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 r. poz. 2183),
- Ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dn. 13 kwietnia 2007 (Dz. U. 2007 nr 75, poz. 493),
- Ustawy prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 (Dz. U. 2010 nr 243, poz. 1623 ze zm.),
- Ustawy prawo ochrony środowiska z dn. 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. 2008 nr 25 poz. 150),
- Kodeksu karnego – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.

Powyższe akty prawne wprowadzają szereg zakazów odnośnie chronionych gatunków zwierząt: zakaz niszczenia ich jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych, niszczenia ich siedlisk, ostoi, gniazd i innych schronień, umyślnego płoszenia i niepokojenia, przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca. Wskazują również sposoby ochrony gatunków dziko występujących zwierząt, które polegają w szczególności na zabezpieczaniu ostoi i stanowisk zwierząt przed zagrożeniami zewnętrznymi, wykonywaniu zabiegów ochronnych utrzymujących właściwy stan siedliska zwierząt i dostosowaniu terminów i sposobów wykonania prac (w tym prac budowlanych i remontowych) do okresów rozrodu. Wszystkie wymienione wcześniej gatunki ptaków gniazdujące w budynkach podlegają ochronie gatunkowej. To samo dotyczy wszystkich krajowych gatunków nietoperzy. Fakt ten narzuca pewne ograniczenia na inwestora

planującego prace remontowo-budowlane w obrębie danego budynku. Niezbędne w tej sytuacji jest stwierdzenie przed rozpoczęciem prac, czy któryś z gatunków objętych ochroną gatunkową nie wykorzystuje budynku jako miejsca rozrodu bądź schronienia. Jeżeli ma to miejsce, należy w taki sposób ustalić termin i zakres prac, by nie stanowiły one zagrożenia dla niego.

Cel i zakres opracowania

Celem ekspertyzy było określenie obecności siedlisk ptaków i nietoperzy objętych ochroną gatunkową w obrębie budynku mieszkalnego przy ul. Norwida 8 (BM-8) w Legionowie, w związku z projektem "Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych o charakterze komunalnym w Gminie Miejskiej Legionowo".

Opinia miała na celu proponowanie możliwych rozwiązań dotyczących prowadzenia prac w zgodzie z obowiązującym prawem dotyczącym chronionych gatunków zwierząt. Miała też na celu proponowanie ewentualnej kompensacji przyrodniczej w przypadku utraty miejsc gniazdowania ptaków i/lub miejsc schronienia i rozrodu nietoperzy.

Charakterystyka obiektu

Otoczenie opiniowanego obiektu stanowi zabudowa wielo- i jednorodzinna. Przedmiotowy budynek ma wymiary ok. 15 x 15 m i posiada 2 kondygnacje naziemne oraz poddasze (ryc. 1). Stan elewacji jest zły, licznie występują ubytki. Rury spustowe przebiegają na zewnątrz elewacji, przechodząc przez gzyms. Brak jest typowych otworów wentylujących, jednak obecne są dwa duże otwory w elewacji północnej. Poddasze jest niezagospodarowane, z okienkami strychowymi, z których część pozbawiona jest szyb. Dach jest spadzisty, kryty papą.

Metodyka

Kontrolę obiektu przeprowadzono w dniach 02-09.06.2025 r. Wykonano ją w dwóch sesjach – daytimej (02.06) i wieczornej (09.06).

Podczas kontroli daytimej zwracano uwagę na gatunki ptaków mogące gniazdować w budynkach, z uwzględnieniem ich zachowania (np. śpiew, ewentualne wchodzenie do szczelin budynku, noszenie materiału gniazdowego itp.). Dokładnie obejrzano wszystkie elewacje pod kątem obecności otworów i szczelin mogących stanowić miejsce rozrodu i schronienia ptaków lub nietoperzy. Zwracano przy tym uwagę na ewentualne ślady mogące wskazywać na wykorzystywanie takich miejsc przez zwierzęta, np. obecność materiału

gniazdowego, ślady od ogonów ptaków, wytłuszczenia pozostawiane przez nietoperze itd. Dostępne miejsca obejrzano przy użyciu kamery endoskopowej. Na ziemi u podstawy elewacji oraz na poddaszu poszukiwano odchodów obu grup zwierząt oraz piór ptaków, jak również resztek materiału gniazdowego. Dla każdej z elewacji prowadzono obserwacje aktywności ptaków przez 45-60 minut.

Kontrola wieczorna ukierunkowana była na wykrycie ewentualnej obecności jerzyków – ptaków które są aktywne o tej porze doby, oraz nietoperzy. Podczas tej kontroli prowadzono przez ok. 1,5 godziny nasłuchy przy pomocy detektora ultradźwięków, stosowanego do wykrywania nietoperzy. Nasłuchy te były połączone z bezpośrednią obserwacją budynku.

Wyniki

Podczas obserwacji stwierdzono regularne wlatywanie do przestrzeni poddasza kilkunastu osobników gołębi miejskich *Columba livia* f. urbana. Ptaki te dostawały się do poddasza poprzez pozbawione szyb okno strychowe od strony wschodniej (ryc. 2). Obserwacje te wskazują na gniazdowanie od kilku do kilkunastu par tych ptaków w tej strefie budynku. Ponadto jedna para najprawdopodobniej gniazdowała w otworze w północnej elewacji budynku (ryc. 3). Poza tym, nie obserwowano innych ptaków w obrębie budynków. Podczas wieczornej kontroli nie stwierdzono jerzyków, natomiast odnotowano przelot pojedynczego nietoperza – karlika *Pipistrellus* sp., nie stwierdzono jednak związku obserwowanego osobnika z przedmiotowym budynkiem.

Wnioski i zalecenia

W obrębie budynku stwierdzono siedliska gołębia miejskiego – gatunku objętego częściową ochroną na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134) i rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 r. poz. 2183).

W w/w rozporządzeniu znajduje się zapis wprowadzający w stosunku do dziko występujących zwierząt należących do gatunków objętych ochroną częściową zakazy m.in. umyślnego niszczenia ich form rozwojowych, umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień, a także umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych. W związku z powyższym, zaleca się, co następuje.

- Nie można prowadzić prac w obrębie poddasza i dachu budynku, a także w strefie otworu w elewacji północnej w okresie, gdy w gniazdach obecne będą lęgi (jaja lub pisklęta).
- W okresie, gdy w gniazdach obecne będą lęgi, nie należy prowadzić prac w obrębie całego budynku generujących znaczący hałas oraz rozstawiać rusztowań w sposób, który powodowałby uniemożliwienie dolotu gołębiom do przestrzeni poddasza i otworu w elewacji północnej.
- Poza okresem, gdy w gniazdach gołębi obecne będą lęgi, nie ma przeciwwskazań do prowadzenia prac w obrębie całego budynku, zaleca się jednak dokonanie dodatkowej kontroli przyrodniczej bezpośrednio (nie dłużej niż 7 dni) przed rozpoczęciem prac remontowo-budowlanych. Kontrola ta pozwoli na zweryfikowanie bieżącej obecności zwierząt objętych ochroną gatunkową.
- Zniszczenie gniazd i siedlisk gołębi miejskich, w okresie, gdy nie ma w nich lęgów, nie wymaga zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Inwestor może wystąpić do RDOŚ z wnioskiem o zezwolenie na przeniesienie i inkubację jaj i piskląt z miejsc gniazdowania.

TRINGA Andrzej Węgrzynowicz

Ryc. 1. Widok budynku od strony wschodniej

Ryc. 2. Okienko strychowe na elewacji wschodniej – miejsce wlotu gołębi miejskich do przestrzeni stropodachu

Ryc. 3. Otwór w elewacji północnej stanowiący miejsce gniazdowania gołębi miejskich